Hållbara Hälsingland

Vad vi lärde oss, vad företagen säger och vart vi är på väg

Förstudie 2025–2026 • Populärversion av slutrapport

Finansierat av Tillväxtverket och Region Gävleborg

Vilka vi är

Hälsinglands Ambassadörer

Finansering:

Tillväxtverket och Region Gävleborg
Projektperiod: aug 2025 – maj 2026

Projektparter

Destination Hälsingland	Projektägare. Driver Ambassadörsnätverket och arbetar för Hälsinglands och regionens utveckling.
Albaeco	Arbetar med kunskapsöversättning av hållbarhetsforskning, modeller och utbildning för SMF.
Azote	Hjälper företag omsätta hållbarhetsforskning till affärsstrategier. Expertis inom cirkulär ekonomi och kommunikation.
Vildriket	Erfarenhet av policy, artbevarande och restaurering av ekosystem. Kopplar praktik till forskning.

En insändare från företagen i Hälsingland

Insändare

Hållbara Hälsingland – en plats att växa på!

4 november 2025 04:00

Detta är en insändare. Åsikterna är skribentens egna.

Hälsingland står inför en viktig omställning. Nu samlas vi i nätverket Hälsinglands Företagsambassadörer tillsammans med Destination Hälsingland och våra projektpartners för att driva projektet "Hållbara Hälsingland".

Målet är tydligt: att göra hållbarhet till en motor för innovation, konkurrenskraft, lönsamhet och attraktivitet. Vi vill analysera och skapa verktyg och modeller som gör det enklare för små och medelstora företag att ställa om till mer hållbara processer och affärer – och samtidigt göra vår region ännu mer attraktiv att leva och arbeta i.

Det är människor som får företagen att växa och blomstra. Därför är hållbarhet också nyckeln till att få människor att stanna och att locka hemvändare och inflyttare. Genom att kombinera spännande karriärmöjligheter med livskvalitet nära naturen kan Hälsingland bli den självklara platsen för nästa generation av företagare, innovatörer och familjer.

Förstudien finansieras av Region Gävleborg, Tillväxtverket och EU, och vi är stolta över att ta täten i denna resa.

Vill du vara med och forma framtidens Hälsingland? Hör av dig!

Initiativet till insändaren om **Hållbara Hälsingland** togs av Destination Hälsinglands Ambassadörsnätverk och projektets samverkansparter. Genom insändaren ville nätverket lyfta vikten av hållbar utveckling och skapa engagemang kring förstudien och Hälsinglands framtida möjligheter.

Syftet var att synliggöra hur hållbarhet kan bidra till innovation, attraktivitet och lokal utveckling samt bjuda in fler aktörer att delta i arbetet för ett starkare och mer hållbart Hälsingland.

HÄLSINGLANDS AMBASSADÖRER

Så har vi jobbat

1

Enkät

Till alla företag i nätverket. 23 svar om nuläge, hinder och behov.

2

Intervjuer

6 företag, olika branscher. Fördjupning av enkätsvaren, samtal på ledningsnivå om nuläge, hinder och behov.

3

Omvärlds-analys

Vad säger forskningen, vad innebär nya policies, vilka verktyg och modeller för hållbarhet kan ge stöd?

4

Workshops

3 träffar med ambassadörsnätverket. Järvsö, Hudiksvall × 2.

Bottom-up + top-down: Företagens behov möter forskning och policy. Resultat prövade i workshops mellan varje steg.

Vad företagen säger

Enkäter • Intervjuer • Workshops

Behov, drivkrafter och utmaningar – med företagens egna ord

Fem yttre drivkrafter

Tematiserat ur enkäter, intervjuer och workshops. Formulerat med företagens röst.

Regelverk driver mot struktur	EU-krav och kundförväntningar gör att vi behöver arbeta mer systematiskt. Men det är ofta oklart hur kraven ska tolkas.
Globala kunder förväntar sig hållbarhet	I internationella värdekedjor är hållbarhet en hygienfaktor. Det påverkar vår konkurrenskraft direkt.
Upphandling är en outnyttjad möjlighet	Otydliga krav gör att vi tappar fart. Vi vill kunna gå längre – om kunder och beställare efterfrågar det.
Transporter och infrastruktur begränsar	Klimatavtryck från transporter och brister i kollektivtrafik gör hållbarhet till en strukturell utmaning.
Arbetsmarknad och kundbas formar oss	Kompetensbrist och marknadens storlek påverkar hur snabbt vi kan ställa om, även med hög ambition.

Fem inre drivkrafter

Resiliensfaktorer som gör omställningen möjlig.

Professionalism och stolthet	Att göra rätt bygger förtroende och stolthet. Ansvarskänsla och kvalitet är redan starka drivkrafter.
Sätter människor i centrum	Trygga jobb, bra arbetsmiljö, kompetens som tillvaratas. Människorna är en del av värdeskapandet.
Ansvar för platsen	Bidra till att Hälsingland utvecklas – genom jobb, samarbeten och verksamheter som stärker regionen.
Långsiktigt tänkande	Skapa företag som står stabilt över tid. Strategiskt förhållningssätt, ofta rotat i generationer.
Klok resursanvändning	"Det är så här man ska jobba" – återbruk, reparationer, sunt förnuft. Inte alltid mätbart, men rätt.

Röster från företagen

Krav och upphandling

"Vi gör redan mycket – elbilar, solceller, återbruk – men när kommunen inte ställer tydliga krav är det svårt att motivera nästa steg."

– VD, byggföretag

"Stora kunder vill ha hållbarhetsdata, men det är inte alltid tydligt vad de faktiskt efterfrågar. Vi behöver någon som översätter regelverken till begripliga affärskrav."

– Hållbarhetsansvarig, exportindustri

"Våra gäster uppskattar att vi jobbar hållbart, men betalningsviljan och kravbilden hänger inte alltid med."

– Platschef, hotell och restaurang

Strategi och styrning

"Vi är så operativa att vi knappt hinner vara strategiska. Hållbarhet blir lätt något vi gör vid sidan av istället för en del av styrningen."

– VD, investment- och byggkoncern

"Vi har engagemang och ledningssystem, men saknar tydliga ägardirektiv för hållbarhet. Då blir det oklart vad som ska prioriteras."

– Kvalitets- och miljösamordnare, tillverkningsindustri

"Regler, krav och kundernas förväntningar ändras snabbt. Vi behöver korta beslutsunderlag som visar vad som är viktigast för just vårt företag."

– Ekonomiansvarig, tjänsteföretag

Kommunikation och engagemang

"Vi pratar ofta om hållbarhet, men många känner inte att det gäller deras vardag. De jobbar egentligen redan hållbart utan att se det som hållbarhet."

– Hållbarhetssamordnare, verkstadsindustri

"När vi visar konkreta exempel från vår egen verksamhet – inte bara fina ord – ökar nyfikenheten direkt. Då blir hållbarhet något man kan ta på."

– Platschef, hotell- och konferensanläggning

"Utmaningen är att översätta våra mål till enkla budskap som chefer och medarbetare faktiskt kan agera på, inte ännu en hyllvärmare."

– HR-chef, medelstort bolag

Vad företagen efterfrågar

Sammanfattat ur enkäter, intervjuer och workshops.

Omsätta kunskap till handling

Från rapporter och ramverk till konkreta steg i vardagen.

Hantera omställningsrisker

Förstå regelverksförändringar och nya kundkrav.

Integrera hållbarhet i affärsmodellen

Inte vid sidan av – utan som en del av strategin.

Lära av varandra

Sammanhang där företag delar erfarenheter och utvecklar lösningar gemensamt.

Prioritera rätt insatser

Veta vad som ger störst effekt med begränsade resurser.

Översätta forskning till affärsspråk

Korta beslutsunderlag som ledningen kan agera på.

Omvärldsanalys

Forskning • Policy • Verktyg för företag

Vad händer i världen – och vad betyder det för oss?

Fyra viktiga forskningsrapporter

Titlarna nedan är länkade

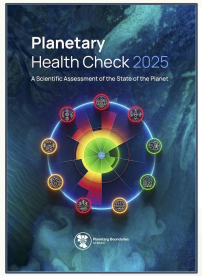

Planetary Health Check 2025

PBScience, 2025

Den senaste uppdateringen av ramverket planetens gränser visar att sju av de nio gränserna bedöms vara överskridna. Det är en global hälsokontroll, en naturvetenskaplig bedömning, hur vi människor påverkar de processer och funktioner som gör jorden till en blomstrande bebolig planet.

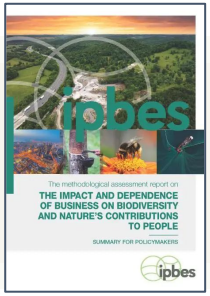

IPBES Business & Biodiversity

IPBES, 2026

Ny stor global bedömning av hur företag påverkar och är beroende av biologisk mångfald. En slutsats är att den accelererande förlusten av biologisk mångfald utgör en systemisk risk för global ekonomisk stabilitet, finansmarknaderna och mänskligt välbefinnande. Rapporten går också igenom tillgängliga verktyg för företag.

10 New Insights in Climate Science

Future Earth, The Earth League, WCRP 2025

Den årliga sammanfattningen av den senaste klimatforskningen lyfter fram accelererande och länkade effekter: svagare kolsänkor i naturen, kraftigare värmeböljor, sjukdomsspridning och minskad produktivitet. Det krävs både politiska beslut och ambitiösa utsläppsminskningar från verksamheter för att undvika destabiliserat klimat och försvagade ekosystem.

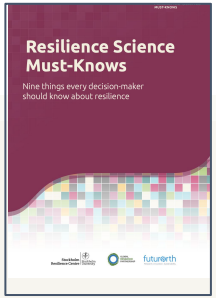

Resilience Science Must-Knows

Norström, Queiroz, Nyström et al., 2025

Nio insikter från forskningen om resiliens för beslutsfattare inom alla sektorer och nivåer. Resiliens handlar om att hantera förändring genom att bland annat ha insikt om och vårda relationer och att ge utrymme för mångfald. Genom långsiktighet och kontinuerligt lärande kan man göra kostnadsbesparingar. Maktstrukturer och intressekonflikter görs tydliga.

Forsknings- och forskningsbaserade rapporter

Titlarna nedan är länkade

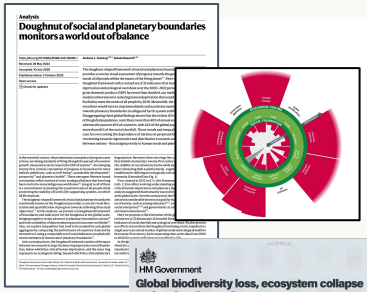

Doughnut of social and planetary boundaries

Fanning, A.L. and Raworth, K. (2025)

Doughnut Economics kompletterar de planetära gränserna genom att lyfta fram och analysera om 12 grundläggande mänskliga behov tillgodoses, på global skala och i olika länder. Trots tillväxt enligt BNP så är det stora grupper av fattiga (länder) där majoriteten inte når grundläggande behov, samtidigt som rika (länder) står för lejonparten av överskridandet av planetens gränser.

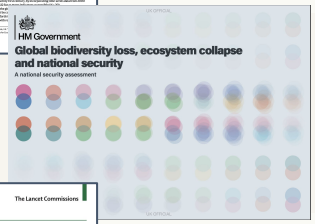

A national security assessment

United Kingdom Government, (2025)

En uppmärksammad analys från Storbritanniens regering av hur global förlust av biologisk mångfald och kollapsade ekosystem kan påverka landet. Med metoder från underrättelsetjänsterna MI5 och MI6 dras slutsatsen att förlust av biologisk mångfald är ett hot mot nationell säkerhet och välstånd.

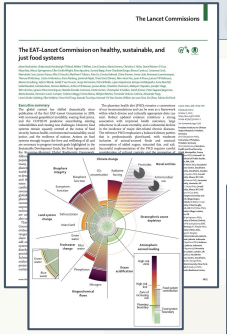

EAT Lancet 2.0 Commission

Rockström, J., Willett, W., Thilsted, S. H., et al. (2025)

Vad är hälsosam kost och kan den produeras inom planetens gränser för en växande världsbefolkning? Ja, svarade EAT Lancet kommissionen 2019. I oktober 2025 kom en uppdatering: bra kost kan hindra förtidig död för 15 miljoner människor; för att ge alla människor bra mat krävs omfattande omställning av produktionen, bl a i riktning mot agroekologi.

Från risk och resursberoende till resiliens

Svenskt. Näringsliv, 2026

Denna rapport beskriver hur näringslivet är beroende av naturen och dess tjänster, vilka ekonomiska och finansiella risker förlusten av biologisk mångfald innebär, för både enskilda företag och ekonomin i stort, samt behovet av ökad motståndskraft i en föränderlig omvärld.

Policyuppdatering: nytt från EU och Sverige

EU

Krav på hållbarhetsrapportering (CSRD Omnibus)*:
Tröskeln höjd till 1 000+ anställda och >450 Meuro i omsättning. Mindre företag påverkas indirekt via värdekedjor och kundkrav.

EU:s naturrestaureringsförordning (aug 2024):
Mål om att restaurera minst 20 % av EU:s land- och havsområden till 2030.

EU:s avskogningsförordning (EUDR):
Sköts upp till 30 december 2026, en förenklingsöversyn ska göras av kommissionen.

Cirkulär ekonomi:
EU-taxonomin styr kapitalflöden mot hållbara och cirkulära investeringar, bland annat genom att tydligt definiera vad som kan klassas som cirkulärt.

Sverige

Sveriges nationella strategi för cirkulär ekonomi:
Innehåller 100+ åtgärder för cirkulär omställning och pekar ut plast, textil, biobaserade råvaror, livsmedel, bygg/rivning och kritiska mineraler som prioriterade strömmar i omställningen.

Ny strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (2026):
Betonar näringslivssamverkan och lyfter biologisk mångfald som en affärskritisk fråga för näringslivet – konstaterar att svenskt näringsliv på flera håll har möjlighet att gå före.

Ny klimatpolitisk handlingsplan (2027):
Enligt klimatlagen ska en ny handlingsplan presenteras i början av nästa mandatperiod. Klimatpolitiska rådet rekommenderar att den bör ge fler verktyg till kommuner och regioner för att bidra till klimatmålen.

***Risk för spänning mellan vad som kan rapporteras och vad som faktiskt bör följas upp för ökad hållbarhet**
Även om kraven lättat på pappret, ökar förväntningarna i praktiken – från kunder, ägare och kapitalmarknaden.

Nationella och regionala mål och strategier

Nationellt

16 nationella miljökvalitetsmål (med Generationsmålet som övergripande): Bryts ner via länsstyrelserna till regional och kommunal nivå.

Klimatlagen och nationella klimatmål: Netto noll 2045, – 63 % till 2030 jämfört med 1990. Nationella folkhälsomål, fokus på jämlika livsvillkor.

Livsmedelsstrategin, barnkonventionen, **regional tillväxtpolitik:** Styr hur statliga medel fördelas till regional utveckling.

Regionalt (Gävleborg)

Regional utvecklingsstrategi (RUS): Sätter riktningen för länets samlade utveckling och integrerar explicit Agenda 2030, samt kopplar samman ekonomisk tillväxt, social inkludering och ekologisk hållbarhet.

Regional klimat- och energistrategi: Antogs 2025 för att ge Gävleborg vägledning till att bidra till Sveriges nationella klimat- och energimål.

Länsstyrelsens miljömålsarbete: Tolkar och konkretiserar de nationella miljömålen regionalt. LST bevakar också arter, vattendirektivet och friluftsmål på regional skala.

Region Gävleborgs Hållbarhetsstrategi: Ett övergripande strategiskt inriktningsdokument med syfte att beskriva och stärka organisationens arbete och bidrag i omställningen till ett hållbart samhälle.

Program för god och jämlik hälsa: Betonar att en god folkhälsa skapar förutsättningar för människor och för en hållbar samhällsutveckling. En del av regionens övergripande arbete för social hållbarhet utifrån Hållbarhetsstrategin.

Regionala och lokala mål och strategier

Hälsingland
(Mellanregional/historisk region)

UNESCO World Heritage: Hälsingegårdarnas status skapar förpliktelser och möjligheter kring kulturmiljö och hållbar turism.

Voxnadalens Biosfärområde: Visionen är att ta vara på samtliga resurser, natur, kultur och nedärvd kunskap, för att främja ett hållbart samhälle. Det innebär att bruka utan att förbruka.

Leader Hälsingland (EU:s landsbygdsprogram): Finansierar lokala projekt inom hållbar landsbygdsutveckling (miljö, ekonomi och socialt).

Destination Hälsingland: Driver besöksnäringsfrågor med växande hållbarhetsfokus.

Kommun
(Bollnäs, Hudiksvall, Ljusdal, Nordanstig, Ovanåker, Söderhamn)

Översiktsplaner: Lyfter fram hur lokala klimat- och energiplaner är inbäddade i kommunernas planering.

Agenda 2030-handlingsplaner: Flera kommuner har antagit egna handlingsplaner som kopplar det lokala arbetet till de globala målen.

Strukturerade hållbarhetsredovisningar: Hudiksvall och Söderhamn är föregångare i regionen.

Landsbygdsperspektivet: Ljusdal är intressant med stor yta och glesa strukturer.

Verktyg för framtidssäkring

Titlarna nedan är länkade

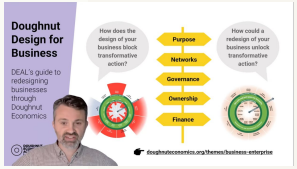

Doughnut Design for Business

Doughnut Economics Action Lab, 2022

Verktyget kombinerar de planetära gränserna med mänskliga behov, vilket ger munkmodellen. Den hjälper företag att designa affärsmodellen för att företaget ska bli regenerativt (bidra till att vi håller oss inom planetens gränser) och fördelningsinriktat (bidra till socioekonomisk hållbarhet) i sin strategi, sin verksamhet och sin påverkan.

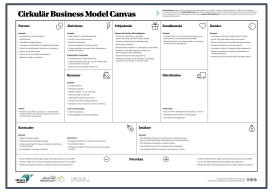

Guiden Cirkulär affärsmodell och Cirkulär Business Model Canvas

Tillväxtverket, 2023

Guide för att omforma eller uppdatera ett etablerat företags affärsmodell till en mer cirkulär affärsmodell. En svensk anpassning av den ursprungliga Business Model Canvas av Osterwalder (2010). Utvecklad av Tillväxtverket och Region Jämtland Härjedalen.

Biologisk mångfald: En guide för svenska företag

Sambio, 2025

En lättfattlig guide om biologisk mångfald, hur det är en affärsfråga, vilka risker och möjligheter det innebär. Den omfattar också mycket konkreta förslag och inspirerande exempel från svenska företag som redan är på väg.

Verktyg för rapportering

Titlarna nedan är länkade

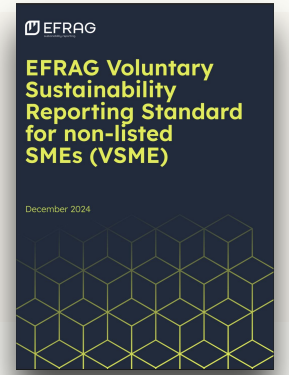

Voluntary Sustainability Reporting Standard

EFRAG, 2024

Frivillig europeisk rapporteringsstandard för alla som inte längre omfattas av CSRD-kraven. På EFRAG:s webbplats finns stöd för rapportering enligt VSME, inklusive en Excel-mall som kan exporteras som en rapport. VSME är både en vägledning för rapportering och den övre gränsen för vad affärspartners kan kräva av sina leverantörer vad gäller rapportering.

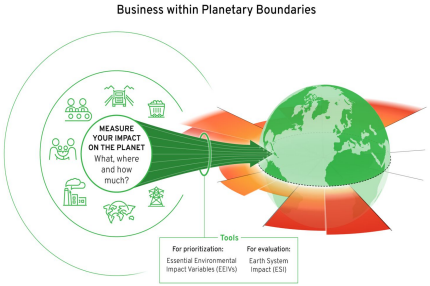

Essential Environmental Impact Variables (EEIV)

Stockholm Resilience Centre, 2025

EEIV är forskningens svar på EU:s rapporteringsdirektiv CSRD. Forskarna rekommenderar EU att införa rapporteringskrav för 15 datapunkter som är viktiga för vår planet. Det blir färre rapporteringpunkter, och de är valda utifrån vad som är centralt för de levande ekosystemen. Datapunkterna utgår från ramverket för planetära gränser, och kan verka som drivkrafter för att omvandla samhällen i riktning mot hållbarhet.

Hållbarhet har blivit en affärsfråga

Före 2015

Ideellt driven

Hållbarhet drivs av engagerade individer och frivilliga initiativ.

2015–2025

Regulatoriskt fokus

Parisavtalet, EU-taxonomin, CSRD. Rapportering i centrum.

Efter 2020

Risk- och affärsfokus

Hållbarhet blir en fråga om konkurrenskraft, risk och strategi.

Källa: Baumüller & Sopp, 2022

Vart vi är på väg

Förslag till genomförandeprojekt

Baserat på vad vi hört, lärt och testat tillsammans

Kärnan: ett strukturerat utvecklingsprogram

Program som kombinerar global forskning med verktyg anpassade till SMF-vardag för att skapa förändring

Gemensamma träffar

Workshops med kunskapsföreläsningar, analys och erfarenhetsutbyte. Fysiskt i Hälsingland.

Expertkompetens

Tillgång till forskare och specialister som översätter vetenskap till affärsbeslut.

Individuell coachning

Varje företag gör sin egen omställningsplan med stöd av processledare.

Peer-lärande

Företag lär av varandras erfarenheter, misstag och framsteg inom och över branscher.

Förslag på struktur för utvecklingsprogrammet

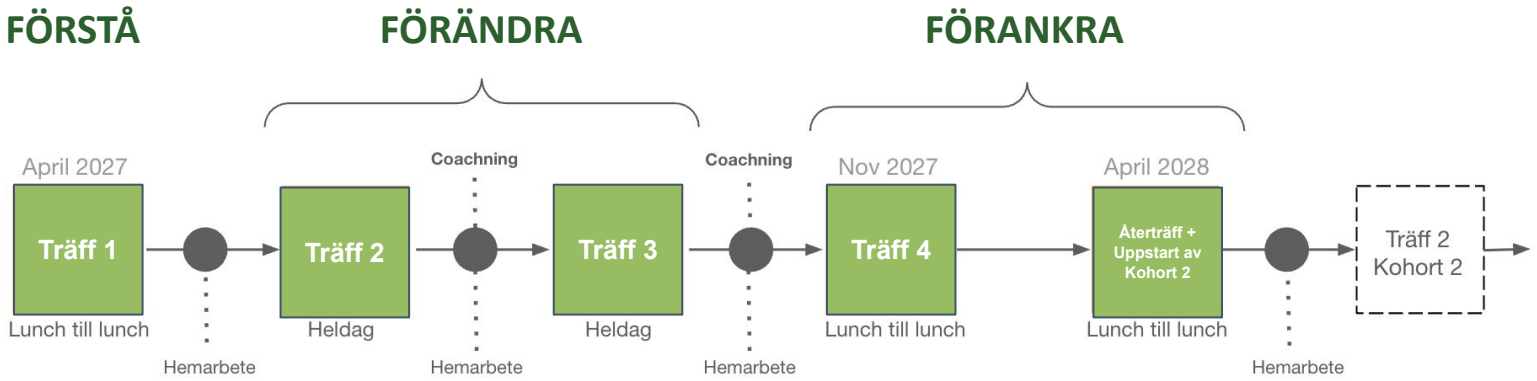

VAD ska programmet omfattta?

1. **Förstå**
   Omvärldsanalys. Planetens tillstånd. Affärs- och riskanalys.
2. **Planera**
   Strategi & målsättning. Cirkularitet och resurseffektivitet.
3. **Samverka**
   Kundsamverkan. Upphandling. Gemensamma kravbilder.
4. **Förändra**
   Kartlägga processer. Analys och implementering.
5. **Mäta**
   Uppföljning och styrning. Verktyg och rapportering.
6. **Förankra**
   Kommunikation. Trovärdighet. Undvika greenwashing.

HUR ska programmet genomföras?

Rätt person – vem ska gå?

VD eller operativ ledning med mandat att driva förändring. Tid måste finnas. Blandade grupper efter typ av organisation, inte bransch.

Format och intensitet

12 månader. Fysiska heldagsträffar varannan till var tredje månad. Digitala avstämningar däremellan. Mix av föreläsning, analys och workshop.

Mellan träffarna

Hemarbete: konkreta, verksamhetsnära uppgifter. Stöd vid behov: processledare eller peer-coachning. Rimlig omfattning – några timmar.

Markera milstolpar.

Fira framsteg.

Diplom eller certifikat vid avslut.

Vad företagen vinner

- Tydligare beslut och starkare ledningsförmåga
- Konkret omställningsplan – inte prat, utan handling
- Effektivare resursanvändning och lägre risk
- Bättre kundrelationer och starkare varumärke
- Attraktivare som arbetsgivare – lättare att rekrytera
- Nätverk av likasinnade att lära och växa med

Vad regionen vinner

- Stärkt konkurrenskraft i Gävleborgs näringsliv
- Fler företag med mål, handlingsplaner och uppföljning
- Ökad innovations- och omställningsförmåga
- Minskad miljöpåverkan i regionen
- Starkare samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor
- En modell att skala upp och sprida till andra regioner

Tidplan framåt

Vår 2026 Slutrapport och populärversion publiceras.

Sommar 2026 Förankring och dialoger med företag, region och finansiärer.

Sept 2026 Ansökan om genomförandeprojekt lämnas in.

Jan 2027 Genomförandeprojektet startar. Designfas och rekrytering.

Vår 2027 Första programkullen påbörjar sitt utvecklingsår.

Vad händer om vi inte gör det?

Omställningen sker inte av sig själv.

Utan riktade insatser riskerar företagen att:

- Halka efter i en värld som ställer om
- Förlora kunder som kräver hållbarhetsdata
- Missa affärsmöjligheter i cirkulär ekonomi
- Bli mindre attraktiva som arbetsgivare

Vi har kunskapen, nätverket och viljan.

Nu behöver vi verktygen och strukturen.

Det här har vi gjort.
Nu tar vi nästa steg.

Hållbara Hälsingland – en förstudie med Ambassadörsnätverket

Mer information: destinationhalsingland.se/hallbara-halsingland

Projektparter: Destination Hälsingland • Albaeco • Azote • Vildriket

Finansierat av: Tillväxtverket och Region Gävleborg